

hedsunderstøttelseslovs hovedprincipper, var den overhovedet ikke opmærksom på indkomstskatteeffekten. I 1930'erne (hvis erfaringer man ensidigt benyttede) spillede denne skat jo ingen mærkbar rolle for arbejderklassen – hverken til at formindske toppen af indkomsten kraftigt eller til at motivere til måneskinsarbejde med arbejdsløshedsunderstøttelsen som skalkeskjulalibi over for nysgerrige og pågående skattevæsener (og momsadministratorer).

Sammenholdt med de lande, vort erhvervsliv har som hovedkonkurrenter, ligger det danske arbejdsløshedsdagpengeniveau meget højt – og afstanden til, hvad man får i posen ved at gå på arbejde, er forholdsvist beskeden i Danmark.

Bruttodagpengebeløbet er i de sidste årtier steget for meget i forhold til den gennemsnitlige løn. Højeste arbejdsløshedssats har således udviklet sig fra 25.000 kr. i 1970 til 76.685 kr. i 1979 og derfra til 121.476 kr. fra 1. juli 1988. De tilsvarende tal for gennemsnitsarbejdslønnen har været 39.500 kr., 102.600 kr. og (foreløbigt skøn) 181.000 kr.

Den progressive beskatning, socialindkomstregler og masser af andre lovforanstaltninger har, når de lægges sammen, yderligere bidraget væsentligt til at nivellere det reelle mervederlag, som er ydet til de folk, der påtager sig det besvær, de omkostninger og den handlefrihedsindskrænkning, som er forbundet med at gå på arbejde. Lovmodelrådets årsberetning fra januar 1981 gav taleksempler på, hvordan det gik med øget boligsikring, opnåelse af daginstitutionsfripladser, højere børnetilskud osv. for familier, hvor arbejdsløshed indtrådte.

Hvis man for en familie med to børn til de 121.476 kr. lægger, at de arbejdsløse kan spare udgifterne til vuggestue og børnehave, til arbejdspladstransport, arbejdstøj m.v. og får tid til selv at udføre hurtige reparationer og gøre billige indkøb, vil man ofte nå frem til, at der skulle tjenes 120.000 kr. mere (hvoraf skatten ville tage ca. 75.000 kr.), for at det kunne betale sig at tage arbejde. Arbejdsløshedsdagpengemaksimum ligger derfor 30-35 pct. højere end arbejdsmarkedets gennemsnitsløn.

Med landets desperate behov for at få udført langt mere arbejde er det stærkt påkrævet at ændre arbejdsløshedslovgivningen, så den giver de arbejdsløse en kraftig motivation til at komme i beskæftigelse – også selv om det arbejde, de kan få, med hensyn til fag, arbejdssted, aflønning og andre forhold, langt fra er så bekvemt som det, de kunne ønske, og det, de tidligere har været vant til.

Heri ligger selvsagt ikke antydning af angreb mod de arbejdsløse. Men som Poul H. Møller fra Kristeligt Folkeparti så rigtigt sagde det i Folketinget 12. februar 1981 (sp. 6581):

»Når en ledig vægrer sig ved at tage imod et anvist arbejde, der måske betyder, at han skal stå op en surkold vintermorgen kl. 5 for at begive sig lang vej til arbejdspladsen, betale transportomkostninger, slide og tilsnarve sit arbejdstøj osv. for måske, når ugen er til ende, og skatten har taget, hvad den skal have, at have 50 kr. mere end kammeraten, der kan blive liggende hjemme under sin lune dyne, indtil det passer ham at stå op, i kraft af sine dagpenge.

Hvem skal man bebrejde i et sådant tilfælde? Det er i hvert fald et usundt samfund, hvor det ikke kan betale sig at tage imod et stykke arbejde.«

Tankegangen belystes også af Lawaetz i Fremskridt 1981-30 side 1.

Den for lille afstand kan ikke formindskes ved forhøjelse af arbejdslønningernes bruttobeløb. Dette ville nemlig gøre erhvervslivet endnu mere konkurrenceudytigt og dermed forøge arbejdsløsheden. Ej heller kan det ske ved massiv nedsættelse af pengeunderstøttelsens størrelse, fordi det vil slå manges levefod i stykker, som det så brutalt skete i 1930'erne.

Tilbage er at opdage, at afstanden ikke blot er den pengebeløbsmæssige difference, men også består i, at den, der går på arbejde på sin arbejdsplads og med transporten frem og tilbage til den, trættes en halv snes af dagens bedste timer, som den arbejdsløse har til eget brug. Det er denne særdeles væsentlige – men i den almindelige debat alt for upåagtede – del af forskellen, som lovforslaget først og fremmest sætter ind imod.

Om lovforslaget så har ramt det rette beløb med 400 kr., er det enkeltpunkt, som har voldt størst usikkerhed for forslagsstillerne. Disse vil derfor meget vel kunne forstå, hvis nyt materiale, som kommer frem ved folketingsbehandlingen af lovforslaget, skulle resultere i, at beløbet bliver lavere eller højere. Ved dets fastlæggelse skal selvsagt ikke blot tages hensyn til lønniveauet. Det må også afpasses efter andre socialpolitiske ydelser.

Dagpengebeløbet på 400 kr. er fastsat på grundlag af nuværende indkomstskattetryk og må reguleres, efterhånden som den af Fremskridtspartiet foreslåede indkomstskatteafvikling skrider frem.

Endvidere kan det være, at Folketinget efter en periode vil regulere beløbet på grundlag af de erfaringer, man indhenter med ordningen, herunder om tilstrømningen til dagpengesats 400 kr. bliver stor eller lille sammenholdt med de arbejdsopgaver, man i praksis med fornuft kan få udført. Med den økonomiske knibe, Danmark er ved at komme ud i, skal der nemlig gerne for samfundet være sund økonomi i differencen mellem de arbejdsydelse, der opnås i medfør af § 2, og de skatteyderbetalte dagpengeudgifter.